

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ “ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ”
ДУ “ІНСТИТУТ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ”
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ
(м. СКЕРНЕВІЦЕ, ПОЛЬЩА)
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. ВАРНА, БОЛГАРІЯ)

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН, ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ
VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
23-24 вересня 2022 року

м. Одеса -2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ “ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ”
ДУ “ІНСТИТУТ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ”
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ (м. СКЕРНЕВІЦЕ, ПОЛЬЩА)
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. ВАРНА, БОЛГАРІЯ)

**ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ:
СУЧАСНИЙ СТАН, ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

*МАТЕРІАЛИ
VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
23-24 вересня 2022 року*

УДК: 334.012.42:338

Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 23-24 вересня 2022 р.). – Одеса, 2022. 596 с.

У збірнику представлено матеріали учасників VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи», яка відбулася в Одеському національному економічному університеті 23-24 вересня 2022 року.

Розглядаються питання економіки, фінансів, інвестицій та інвестиційної діяльності, інновацій та інноваційної діяльності, публічного управління, підприємництва, конкурентоспроможності підприємств, інтеграційних процесів, національної безпеки.

Матеріали публікуються в авторській редакції з незначною загальною правкою, відповідальність за зміст та достовірність досліджень несуть автори.

Сарафин С. А., Лупак Р. Л. НАПРЯМИ ТА ЗАСОБИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОГО РУХУ КАПІТАЛУ...	256
Світовий О. М. ОСНОВНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ.....	259
Семенець-Орлова І. А. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ.....	262
Синькова А. В., Порфіренко В. І. ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ	264
Солодченко М. С., Томашук І. В. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	267
Спіцина А. Є. ІННОВАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ	269
Стовба Т. А. УПРАВЛІННЯ ТАЛАНТАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	272
Стоянова А. А., Захарченко Н. В. НОВА АГРАРНА ПОЛІТИКА.....	275
Схулухія С. Р., Захарченко Н. В. ІНФОРМАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	278
Тарасова К. І. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	282
Тарнавський В. А., Дребот О. І. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФІСКАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ.....	284
Терлецька В. О. ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕНЧУРНИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ.....	287
Тимохова Г. Б., Кудінова М. М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ.....	290
Ткаченко Е. О., Цуркан І. М. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	292
Ткачук М. П., Самчук О. В. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ У ПРАКТИКУ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ЗМІН.....	295
Томашук Ір. О., Томашук І. В. ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	298
Томашук І. В. СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	301

4. Маркетинг інфраструктури, який реалізується за рахунок створення та підтримання виробничої та транспортної інфраструктури для підтримки бізнес-ініціатив.

5. Інвестиційний маркетинг, який потрібно спрямувати на розробку цільових програм розвитку сільської місцевості.

Нажаль, в умовах сьогодення маркетинг сільських територій розвивається досить нерівномірно, тому елементи переліку 3-5 не завжди присутні. З огляду на це на території повинна бути організована ефективна інформаційна система, яка буде застосована в процесі планування та контролю маркетингової діяльності, а також буде пристосована під мінливі умови зовнішнього середовища.

У перспективах подальших досліджень знаходяться основні бар'єри, які стримують розвиток маркетингу сільських територій країни та знижують використання їх потенціалу. Важливим виступає також аналіз інституційного середовища маркетингу сільських територій.

Список використаних джерел

1. Кравців І.К., Ткач С.М., Урбан І.Р. Маркетинг сільських територій як засіб підвищення ефективності економіки регіону. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького*. Львів: 2018. т 20. № 86, С. 40-43.

2. Вакар Т. В. Методологічні та методичні основи брендингу сільських територій. *Економіка та держава*. 2016. № 9. С. 80-83.

3. Офіційний сайт проєкту Brandville. URL: <https://brandville.com.ua> (дата звернення: 19.09.2022).

Дребот О.І.

академік, д.е.н., професор

Інститут агроекології і природокористування НААН

м. Київ

Тарнавський В.А.

¹асистент, ²аспірант

¹Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква

²Інститут агроекології і природокористування НААН,

м. Київ

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФІСКАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Сільськогосподарське землекористування та землегосподарювання є традиційно однією з найбільших розвинутих галузей господарства України, що використовує природні ресурси - землю, як засіб виробництва, для отримання сільськогосподарської продукції. Дана галузь економіки забезпечує не тільки внутрішні потреби у якісному доступному продовольстві, а й відіграє важливу роль у розв'язанні світової продовольчої кризи, експортуючи сільськогосподарську продукцію до багатьох країн світу. Таким чином забезпечується регулювання світових цін на продукти харчування, виконуючи гуманітарну функцію у світовому господарстві, протидіючи тенденціям дефіциту продовольства та загрозі голоду.

В сучасних умовах особливої актуальності набуває екологічнобезпечне використання земель, збереження їх природно-ресурсного потенціалу, оскільки нераціональне сільськогосподарське землекористування в Україні призвело до зниження родючості ґрунтів, поширення ерозійних процесів, збільшення площ забруднених і деградованих земель.

Питання підвищення ефективності використання сільськогосподарських земельних угідь з мінімізацією шкідливого впливу на їх якість є наріжним каменем для багатьох науковців, що займаються проблематикою сільськогосподарського землекористування. В

ринкових умовах, коли на перший план, виходять завдання отримання максимального економічного ефекту, інтенсифікації аграрного виробництва в процес повинна бути інтегрована держава зі своїми інститутами регулювання та забезпечення раціональне використання, охорони та управління земельних ресурсів.

В сучасних умовах, коли сектор землекористування може користуватися інструментами цифрової ери, а саме інтерактивними веб-картами, галузевими та муніципальними геопорталами, Публічною кадастровою картою України, відкритими картографічними ресурсами. Використовуючи наявні картографічні ресурси, процес землеустрою та просторового планування територій виходить на новий якісний рівень.

В умовах децентралізації та створення нових адміністративно-територіальних утворень, змін у земельному та містобудівному законодавстві з новою силою набуває актуальності питання доступності необхідних даних. Інформація є потрібним ресурсом для компаній в їхній діяльності. Її актуальність, достовірність та якість - багато в чому визначають успіх підприємства. Фактично, дані стають сировиною, необхідною для функціонування суб'єктів господарювання та некомерційних проєктів. Відкриті дані та інші дані, що є у відкритому доступі на тих чи інших підставах в мережі Інтернет, можна вважати частиною "Великих даних". Геопортали - це спроба зібрати всю необхідну інформацію про задану територію в одному місці, при цьому максимально ефективно її візуалізувати, за допомогою картографічних та аналітичних матеріалів [6, С. 32].

На нашу думку, поєднання екологічної та економічної складових раціонального використання земельних ресурсів може дозволити досягти максимальних господарських результатів у галузі сільськогосподарського землекористування. Еколого-економічне забезпечення фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування має включати в себе економічні та екологічні складові. Пріоритетне завдання еколого-економічних показників є оцінювання економічних результатів сільськогосподарського процесу виробництва з урахуванням впливу «людського фактору» на довкілля в цілому. Саме показники екологоекономічної ефективності повинні бути основою для оцінки фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування.

Відбувається надмірне збільшення площі ріллі за рахунок схилівих земель, що призвело до дисбалансу екологічного співвідношення земельних угідь: ріллі, сіножатей та пасовищ, лісів та водойм і негативно позначається на стійкості агроландшафтів. Внаслідок цього, відбуваються процеси деградації, забруднення та виснаження земельних ресурсів, і при цьому в темпи виробництва продовольства відповідно не збільшуються. Такі тенденції показують неефективність екстенсивного шляху розвитку та ставлять під загрозу добробут майбутніх поколінь землекористувачів.

Особливо загрозливою є деградація та спад родючості ґрунтів – основи біосфери та сільськогосподарського виробництва. Родючість тобто спроможність забезпечувати врожайність сільськогосподарських культур, рівень якої залежить як від природних властивостей самих ґрунтів так і від розвитку культури землеробства та екологічних умов. Родючість - це продукт тривалого економічного, екологічного та історичного розвитку як самої землі так і сільськогосподарського виробництва [8, С. 271].

Рівень розорювання земель у державі сягає в середньому 54 відсотків, а у деяких областях – 70 відсотків і більше, тоді як середній показник у європейських країнах – 30-35%.

Потрібно також відзначити, що, за даними досліджень, проведених науковцями НААН, природно-сільськогосподарські зони України (полісся, лісостеп, степ, степ посушливий та сухостепова зона) змістилися на північ на відстань, що сягає 200 км. Сільськогосподарські культури, які традиційно висівали в цих зонах, через нестачу води не зможуть надалі вирощуватися за звичайними технологіями. Отже, окремі території стають посушливими, як наслідок – ґрунти деградують, піддаються ерозії тощо.

В Україні для господарського використання залучено понад 92 % території. Надзвичайно

високим є рівень розораності території і становить понад 54 % (у розвинутих країнах Європи - не перевищує 35 %). Фактична лісистість території України становить лише 16 %, що недостатньо для забезпечення екологічної рівноваги (середній показник європейських країн - 25-30 %).

Одними з визначальних у формуванні ресурсних передумов забезпечення економічної безпеки держави є рівень ефективності використання сільськогосподарських угідь в аграрному секторі, який характеризує коефіцієнт розораності.

Надмірна розораність земель (понад 54 % земельного фонду України), у тому числі на схилах, призвела до порушення екологічно збалансованого співвідношення сільськогосподарських угідь, лісів та водойм, що негативно вплинуло на стійкість агроландшафтів і зумовило значне техногенне навантаження на екологічну сферу [5].

Рівень розораності Київської та Чернігівської областей становить 63,1% та 64,6% відповідно, що значно вище середнього рівня по Україні, Житомирська область розорена на 51,5%, що трішки нижче середньодержавного показника, що свідчить про значно кращу екологічну ситуацію в порівнянні з двома іншими прикордонними регіонами.

Ключовим прогностичним показником розв'язання зазначеної проблеми є зниження рівня розораності території країни до 44% шляхом вилучення орнонепридатних (деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених) земель з інтенсивного обробітку, площа яких, за експертними оцінками, перевищує 6,5 млн га. Такого показника можна досягти за рахунок збільшення площ земель природно-заповідних територій, зокрема розроблення проектів встановлення меж в натурі (на місцевості) даних земельних об'єктів, що посилить контроль за їх господарським використанням, розширення площ лісокритих територій.

Для реалізації даних завдань потрібно активно використовувати інструментарій землеустрою, зокрема розроблення та імплементація схем землеустрою та техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, територій громад; геоінформаційних систем - геопорталів, інформаційно-аналітичних систем та дистанційного зондування Землі; критеріїв і технологій для здійснення моніторингу земель та земельних відносин, у тому числі на основі алгоритмів штучного інтелекту.

Сталий розвиток сільськогосподарського землекористування можливий тільки при наявності та створення агроєкосистем, що здатні витримувати сучасне антропогенне навантаження. Виконання комплексних організаційних, правових, еколого-економічних та інших заходів, що передбачені стратегічними цілями, дасть змогу припинити процеси деградації природних ресурсів та підвищити еколого-економічну ефективність сільськогосподарського землекористування та агропромислового комплексу в цілому. Вирішувати окреслені проблеми слід комплексно, шляхом підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва через збалансоване використання природно-ресурсного потенціалу агросфери; зменшення негативного впливу на довкілля внаслідок ведення сільськогосподарської діяльності; ресурсозбереження та зменшення енергоємності сільськогосподарського виробництва; збалансоване використання та охорону земель сільськогосподарського призначення; забезпечення техногенно-екологічної безпеки життєдіяльності людини шляхом дотримання екологічно допустимих рівнів сільськогосподарського землекористування; створення та підтримання повноцінного життєвого середовища та усунення регіональних відмінностей в умовах життєдіяльності.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Житомирській області. Офіційний сайт.URL: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 22.08.2022).
2. Головне управління статистики у Київській області. Офіційний сайт.URL: <http://kyivobl.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 22.08.2022).

3. Головне управління статистики у Чернігівській області. Офіційний сайт.URL: <https://www.chernigivstat.gov.ua> (дата звернення 22.08.2022).
4. Державна служба з питань геодезії картографії та кадастру. Офіційний сайт.URL: <https://land.gov.ua> (дата звернення: 24.06.2022)
5. Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними. Постанова кабінету міністрів України від 7 червня 2017 р. № 413. URL: <https://zakon.cc/law/document/read/413-2017-%D0%BF>
6. Дребот О. І., Комарова Н. В., Тарнавський В. А., Комаров Д. Ю. Геопортал відкритих даних білоцерківської міської територіальної громади як складова національної інфраструктури геопросторових даних. Агросвіт. 2022. № 3. С. 31–39. DOI: 10.32702/2306-6792.2022.3.31
7. Конституція України. Сайт «Законодавство України». Документ 254к/96-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 22.08.2022).
8. Регіони України 2019: статистичний збірник. За ред. І.Є. Вернера Київ: Державна служба статистики України, 2019. 309 с.
9. Сільське господарство України 2020: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2021. 231 с.

Терлецька В.О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів*

ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕНЧУРНИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ

Особливе місце в системі венчурного інвестування займають інноваційно орієнтовані корпорації, які здійснюють наступальну ринкову стратегію, що пов'язано з рядом обставин: великі корпорації є найважливішим джерелом інновацій, бо у них здійснюється найбільша питома вага національних НДДКР: питома вага наукових досліджень, виконуваних 100 найбільшими компаніями в загальному обсязі промислових НДДКР у США становить 82 %, в Англії - 69,5 %. у Франції - 81,9 %; великі промислові корпорації мають значну питому вагу в поповненні венчурного капіталу, у формуванні венчурних фондів [1].

Венчурні фонди - це найбільш перспективний напрямок серед інститутів спільного інвестування. Однак, поки що вітчизняні венчурні фонди трохи відрізняються від венчурних фондів у розвинених країнах. На Заході дещо інші вимоги до таких фондів. Якщо порівняти, наприклад, законодавство США з українським, то можна виявити, що у нас навіть до диверсифікованих фондів існують простіші вимоги по вкладеннях, ніж у них до венчурного. Там дуже жорсткі вимоги до прибутковості й до напрямків вкладень коштів фондів, оскільки це вкладення американських інвесторів [2]. Основними акцепторами інвестицій венчурних фондів дотепер в Україні є компанії зі сфер нерухомості та будівництва, фінансів, харчової, хімічної промисловості, сільського господарства тощо [3].

Характерною рисою сучасного економічного простору України є утворення багатоступінчастої моделі інвестиційної діяльності. Її структуризація та інституціоналізація з розмежуванням функцій, завдань між різними суб'єктами господарювання дає змогу відобразити ставлення різних типів людей до ризику і діяльності, пов'язаної з ним. Побудова